

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 5.12.2007
KOM(2007) 764 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**EN STRATEGI FOR EN STYRKET OG MERE KONKURRENCEDYGTIG
EUROPÆISK FORSVARSINDUSTRI**

{SEK(2007) 1596}
{SEK(2007) 1597}

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**EN STRATEGI FOR EN STYRKET OG MERE KONKURRENCEDYGTIG
EUROPÆISK FORSVARSINDUSTRI**

1. INDLEDNING

Den europæiske forsvarsindustri har en årlig omsætning på over 55 mia. EUR, hvilket repræsenterer ca. 30% af verdens samlede produktion og over 300 000 arbejdspladser. For tyve år siden var omsætningen og beskæftigelsen næsten dobbelt så stor, men siden den kolde krigs afslutning er forsvarsstrategierne blevet ændret, Europas væbnede styrker er blevet omstruktureret og forsvarsomkostningerne er blevet reduceret.

En stærk industriel og teknologisk basis for det europæiske forsvar i Europa er fortsat en grundlæggende forudsætning for den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik. Denne politik har til formål at give EU den nødvendige kapacitet til selvstændige aktioner, således at EU kan reagere på internationale kriser uanset eventuelle aktioner, der iværksættes i NATO-regi. Det europæiske forsvars industrielle og teknologiske basis giver de nødvendige redskaber til ikke blot at varetage de generelle forsvarsmæssige interesser, men også til at imødegå nye sikkerhedsmæssige udfordringer. Kun en konkurrencedygtig industriel og teknologisk basis for det europæiske forsvar kan give Europa den nødvendige selvstændighed, de nødvendige redskaber og evnen til at samarbejde internationalt i udviklingen og produktionen af forsvarsprodukter.

Europa har adskillige virksomheder, der er konkurrencedygtige både i EU og globalt, og som gør EU til verdens førende inden for mange markedssegmenter. Den europæiske industri har også potentiale til at skabe de kapaciteter, der er nødvendige for at løfte de globale udfordringer og stille styrker til rådighed, der handler på vegne af EU over alt i verden med det højniveauudstyr og avancerede systemer, de behøver. En central opgave er klart at definere de kapaciteter, som Europas væbnede styrker behøver for at løfte disse udfordringer, og Det Europæiske Forsvarsagentur er i samarbejde med EU's Militærkomité i færd med at udvikle en kapacitetsudviklingsplan for at kortlægge de prioriterede områder inden for kapacitetsbehov og -udvikling.

Forsvarssektoren er en teknologiintensiv sektor, hvis banebrydende forskning og udvikling har en afsmittende effekt på andre områder. Forsvarsteknologi er tæt knyttet til elektronik, informations- og kommunikationsteknologi, transport, bioteknologi og nanoteknologi. Til sammen udgør disse industrier en kilde til nye muligheder, innovation og knowhow, der ansporer til udvikling og vækst på tværs af den økonomiske sektor.

Hertil kommer, at mange nye teknologier, som er blevet udviklet af forsvarsindustrien, har skabt vækst inden for civile sektorer, f.eks. globale positionerings- og navigationssystemer (GPS), internet og jordobservation. Dette er i stigende grad blevet en tovejsproces, eftersom de civile sektorer også bidrager til forsvarsindustrien (f.eks. udvikling af software). Denne voksende "krydsbefrugtning" er vigtig for EU's Lissabon-strategi for vækst og beskæftigelse.

Det er desuden blevet vanskeligere at definere sektoren som sådan, eftersom der ikke længere er nogen klar grænse mellem forsvar, sikkerhed og civile teknologier (f.eks. elektronik og telekommunikation). Fredsbevarende og –skabende missioner og effekten af terrorisme har medført, at grænserne mellem intern og ekstern sikkerhed er blevet mere udflydende, og at der er behov for at koordinere disse interesser.

Der er imidlertid tydelige tegn på, at Europas forsvarsindustri hæmmes af en upassende politik- og lovgivningsramme. I en publikation, som Europa-Parlamentet for nylig udgav¹, beskrives de høje omkostninger, der skyldes den manglende europæiske dimension med heraf følgende forskellige nationale forskrifter, licensprocedurer, eksportkontrollister, manglende informationsudveksling osv. Dette medfører unødvendige administrative procedurer, overlappning, manglende innovation, øgede priser og forringet konkurrenceevne.

Denne meddelelse indeholder en "strategi for en styrket og mere konkurrencedygtig europæisk forsvarsindustri". I meddelelsen tages der hensyn til industriens særlige karakter og dens særlige forbindelser til regeringerne, men det konstateres, at der kan gøres meget for at udnytte dens fulde potentiale med henblik på at sikre, at den giver medlemsstaterne fuld valuta for pengene og udvikler de kapaciteter, der er nødvendige for en effektiv europæisk sikkerheds- og forsvarspolitik.

2. FORSVARSMARKEDETS UDVIKLING

Regeringerne dominerer sektoren i kraft af de mange forskellige roller, som de indtager, f.eks. som lovgivere, ejere, kontrollerende aktionærer, bidragsydere til forskning og udvikling samt vigtigste kunder. Mange andre parter er dog også involveret i fastsættelsen af den politik- og lovgivningsramme, som industrien er underlagt. Forsvars- og sikkerhedspolitikkerne er fastlagt af Den Europæiske Union, NATO og de enkelte medlemsstater. Lovgivningsrammen er udformet på grundlag af traktatkrav, fællesskabspolitikker og nationale hensyn. Det Europæiske Forsvarsagentur, hvor medlemsstaterne og Kommissionen samarbejder, har til formål at støtte Rådet og medlemsstaterne i deres bestræbelser på at forbedre Europas forsvarskapaciteter og at fremme det europæiske forsvars industrielle og teknologiske basis.

2.1. Finansielle betingelser

De nationale forsvarsbudgetter er en af de afgørende faktorer for forsvarsindustriens perspektiver. Disse budgetter afspejler de nationale politikker og prioriteter, og de er i løbet af de seneste 20 år som en konsekvens af den kolde krigs afslutning (som en slags "fredsdividende") blevet halveret (fra 3,5% af BNP i 1980'erne til et nuværende gennemsnit på 1,75%), hvilket således fører til faldende omsætning og beskæftigelse. Man skal ifølge Det Europæiske Forsvarsagentur², **ikke forvente en stigning af de samlede forsvarsudgifter i Europa**. Investeringerne inden for forskning og udvikling, teknologi og offentlige kontrakter udgør en meget mindre del af det samlede forsvarsbudget i Europa, end det er tilfældet i USA. Samtidig er **omkostningerne til forsvarsprodukter steget, og de væbnede styrker er blevet omstruktureret, således at der er et større incitament til at forbedre konkurrenceevnen og opnå fuld valuta for pengene**.

¹ "The Cost of Non-Europe in the Area of Security and Defence".

² "Long-term vision – A perspective on industry", vedtaget af Forsvarsagenturets styringskomité i september 2006.

Tidligere havde nogle enkelte medlemsstater kapacitet til at have en omfattende industriel og teknologisk basis for forsvaret, men nu kan de enkelte nationale forsvarsbudgetter ikke alene finansiere udviklingen af et fuldt sortiment af høj kvalitetsprodukter, og der iværksættes ikke lige så hyppigt nye nationale forsvarsprogrammer.

De faldende forsvarsudgifter i Europa har også haft en effekt på investeringerne inden for forskning og teknologi. Det amerikanske forsvarsbudget er omkring dobbelt så stort som alle de europæiske forsvarsbudgetter tilsammen, 35% af budgettet går til investeringer i forhold til kun 20% i Europa, og den andel, der går til forskning og udvikling af forsvarsprodukter er seks gange højere end i Europa. Hertil kommer, at investeringerne inden for forskning og udvikling i Europa er fragmenteret, hvilket fører til overlappinger og spild af de i forvejen knappe ressourcer.

2.2. Markedsfragmentering

Selv om produktionen af forsvarsprodukter er koncentreret i 6 medlemsstater (Tyskland, Spanien, Frankrig, Italien, Sverige og Det Forenede Kongerige), er de virksomheder, der leverer supplerende udstyr og systemer fordelt over hele Europa. Medlemsstaterne bruger dog i gennemsnit næsten 85% af deres budget til indkøb af udstyr på nationale leverandører.

De europæiske regeringer **foretrækker helt klart deres egne nationale forsvarsindustrier**, ikke alene for at beskytte beskæftigelsen og fremme investeringerne, men også af hensyn til forsynings- og informationssikkerheden. Medlemsstaterne forsøger så vidt muligt at undgå gensidig afhængighed. Producenter fra andre medlemsstater har derfor ingen eller kun begrænset adgang til de nationale forsvarsmarkeder. Dette giver en stor grad af overlappning, hvilket tydeligt fremgår af de i alt 89 forskellige våbenprogrammer i EU i forhold til kun 27 i USA.

Desuden giver traktatens artikel 296 medlemsstaterne mulighed for under henvisning til deres sikkerhedsinteresser at undtage fra bestemmelserne vedrørende det indre marked. Medlemsstaterne er især ikke forpligtede til at meddele oplysninger, hvis udbredelse efter deres opfattelse ville stride imod deres væsentlige sikkerhedsinteresser, og de kan træffe foranstaltninger vedrørende "fabrikation af eller handel med våben, ammunition og krigsmateriel", som er nødvendige for at beskytte deres væsentlige sikkerhedsinteresser. Disse foranstaltninger må dog ikke "forringe konkurrencevilkårene inden for fællesmarkedet for varer, som ikke er bestemt specielt til militære formål".

De nationale markeder for forsvarsprodukter er i Europa fragmenteret på grund af følgende forhold:

- Medlemsstaterne anvender i stort omfang artikel 296 til **at undtage forsvarskontrakter fra EU's regler om offentlige kontrakter**, selv om Domstolen har fastslået, at denne undtagelse kun bør anvendes i ekstraordinære, klart definerede og individuelt begrundede tilfælde.
- De nationale systemer til **kontrol af overførsler af forsvarsprodukter** i EU sonderer ikke mellem eksport til tredjelande og overførsler mellem medlemsstater. Dette medfører unødvendige administrative byrder, som koster erhvervslivet over 400 mio. EUR om året. Disse høje omkostninger medfører en yderligere begrænsning af afsætningsmulighederne for konkurrencedygtige små og mellemstore virksomheder, der er underleverandører i andre medlemsstater.

- Lovgivningen om **kontrol af strategiske forsvarsmidler** er inden for de seneste år blevet præciseret i en række lande (f.eks. Det Forenede Kongerige i 2002, Tyskland i 2004 og Frankrig i 2005), og den tager ofte ikke hensyn til den europæiske dimension.
- Samarbejdet og koordineringen mellem medlemsstater om fastsættelsen af krav, forskning og udvikling eller fælles produktionsprogrammer er uregelmæssigt og foregår kun på ad hoc-basis. Resultatet af fastsættelsen af **forsvarets behov** ud fra et nationalt perspektiv bliver yderligere forværret af anvendelsen af ikke-harmoniserede **standarder**, der hindrer samarbejdet inden for forskning og udvikling samt produktionsprogrammer.
- Mange medlemsstater kræver fortsat **kompensationskøb** i forbindelse med offentlige forsvarskontrakter, hvilket medfører forvridding af konkurrencen. Selv om det ofte hævdes, at disse kompensationskøb bidrager til at opretholde forsvarsudgifterne og i en vis udstrækning afspejler svaghederne i den europæiske forsvarsindustri struktur og markedsstruktur, er der en risiko for, at indkøbslandene er mindre interesserede i produktets pris og andre egenskaber end fordelene ved de kompensationskøb, der foreslås.

2.3. Eksterne markeder

De europæiske regeringer er ikke begrænsede i deres valg af handelspartner vedrørende forsvarsprodukter. Til trods for en tydelig national præference betyder dette, at en væsentlig del af Europas forsvarsprodukter importeres, især fra USA. Mens de fleste europæiske markeder er åbne for amerikanske producenter, løber de europæiske producenter ofte panden imod en mur, når de vil eksportere deres forsvarsprodukter til USA. Dette gør det vanskeligere for de europæiske forsvarsindustrier at sprede deres omkostninger samt fastholde og udvikle deres ekspertise.

2.4. Konklusion

Det er af afgørende betydning for den europæiske forsvarsindustri og for Europas ambitioner på det sikkerheds- og forsvarsmæssige område at forbedre den langsigtede konkurrenceevne. Man bør i forbindelse med en yderligere industriel tilpasning sigte mod en højere grad af specialisering, som kan føre til mere integrerede forsyningskæder og et mere konkurrencedygtig industriel og teknologisk basis for det europæiske forsvar.

Indtil videre har forsvarsindustriens tilpasning hovedsagelig fundet sted på national basis. Selv om der har været enkelte succesfulde grænseoverskridende sammenlægninger inden for EU, har der været tendens til, at det meste europæiske samarbejde har fundet sted i form af fælles programmer og joint ventures, der kun i begrænset omfang forbedrer konkurrenceevnen. Dette har hæmmet konsolideringen, specialiseringen, moderniseringen og omstruktureringen af den europæiske forsvarsindustri samt begrænset frigørelsen af kapital, der kan anvendes mere produktivt andre steder i økonomien.

Industrien forsøger løbende at tilpasse sig en situation med mere og mere sjældne forsvarsprogrammer og forholdsvis lave forsknings- og udviklingsomkostninger, men det bliver stadig dyrere at fastholde produktionskapaciteten og – hvad der har større strategisk betydning – forsknings- og udviklingsfaciliteterne i Europa. Kapitalen er allerede ved at søge væk for at finde bedre muligheder for afkast i USA eller andre steder.

Denne udvikling er ikke længere holdbar, hvis Europa ønsker at bevare en dynamisk og bæredygtig industriel og teknologisk basis for det europæiske forsvar. Hvis der ikke sker en justering af de nuværende politikker, risikerer den europæiske industri at se sin rolle blive reduceret til nicheaktør, hvor den må nøjes med at levere til hovedsagelig ikke-europæiske hovedentreprenører, hvorved den industrielle evne til selvstændigt at udvikle de kapaciteter, der er nødvendige for den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik, sættes over styr.

Det er nødvendigt med en dynamisk strategi for at forbedre Europas nuværende usammenhængende tilgang inden for forsvarsindustrien. En strategi, der øger forsvarsindustriens konkurrenceevne, forbereder den til at tackle kommende udfordringer, fremmer dens innovationskapacitet, bevarer og skaber flere kvalitetsjobs og udvikler dens nuværende styrker yderligere.

3. POLITIKFORANSTALTNINGER TIL STYRKELSE AF EUROPAS FORSVARSMARKED

I dette kapitel præsenteres **en bred vifte af politikforanstaltninger**, som Kommissionen vil arbejde videre med i et tæt og effektivt samarbejde med sine partnere, særlig Det Europæiske Forsvarsagentur, for at sikre det bedste resultat. Disse foranstaltninger er beregnet til at forbedre den overordnede koordinering, styrke det indre marked for forsvarsprodukter og bidrage til den nødvendige tilpasnings- og moderniseringsproces i Europa.

3.1. Politikker til at forbedre det indre marked for forsvarsprodukter

3.1.1. Ny lovgivning

For Kommissionen har forbedringen af det indre marked for forsvarsprodukter højeste prioritet. Denne meddelelse ledsages derfor af et forslag til direktiv om overførsel af forsvarsprodukter inden for Fællesskabet og et direktiv om offentlige forsvarskontrakter. Formålet med begge disse forslag er at bidrage til en gradvis etablering af et europæisk marked for forsvarsprodukter, hvor leverandører, der er etableret i en medlemsstat, uden begrænsninger kan levere sine produkter til alle medlemsstater. Disse forslag udgør en grundlæggende ramme for etableringen af en mere konkurrencedygtig og stærkere forsvarsindustri, og de bør gennemføres hurtigst muligt.

Forslaget til et **direktiv om overførsel af forsvarsprodukter inden for Fællesskabet** vil gøre det nemmere at foretage overførsler ved at fjerne unødvendigt papirarbejde. EU-regeringer, der foretager indkøb hos leverandører, der er etableret i en anden medlemsstat, vil opleve en forbedret forsyningssikkerhed. Ved på betydelig vis at reducere omkostningerne i forbindelse med licensansøgninger og ved at give systemintegratorer mulighed for at åbne deres forsyningskæder under mere forudsigelige forhold, vil de nye regler øge mulighederne for konkurrencedygtige små og mellemstore virksomheder med hensyn til at levere komponenter eller subsystemer, hvilket vil bidrage til at gøre det europæiske marked mere dynamisk.

Forslaget til **direktiv om offentlige forsvarskontrakter** vil fremme de europæiske forsvarsmarkeders åbenhed og konkurrenceevne under hensyntagen til specifikke faktorer, herunder forsynings- og informationssikkerhed. Det vil reducere den mangfoldighed af nationale regler, der findes på dette område. Det vil øge konkurrenceevnen og gennemsigtigheden og således hjælpe de små og mellemstore virksomheder med at finde og byde på underkontrakter. Ved at fastsætte nye regler gældende for indkøb af våben, ammunition og krigsmateriel og for visse typer følsomt ikke-militært udstyr, bør dette initiativ yderligere begrænse anvendelsen af artikel 296 til ekstraordinære tilfælde som fastslået af Domstolen og bygge videre på andre initiativer, som tidligere er truffet af Kommissionen³ og Det Europæiske Forsvarsagentur, for at opfordre til større åbenhed på forsvarsmarkederne.

3.1.2. *Andre foranstaltninger*

Det europæiske marked for forsvarsprodukter kan yderligere forbedres ved at minimere andre **hindringer for forsvarsmarkedets integration**.

Kommissionen vil **opfordre til anvendelsen af fælles standarder** for at fremme forsvarsmarkedernes åbning. Kommissionen har samlet de forskellige berørte parter med henblik på at udvikle en "håndbog for standardisering af forsvarsmateriel" (Defence Standardisation Handbook), og den samarbejder med Det Europæiske Forsvarsagentur for at fremme anvendelsen heraf. **Den opfordrer medlemsstaterne til i videst muligt omfang at anvende håndbogen i forbindelse med offentlige forsvarskontrakter.**

Det nye direktiv om overførsler af forsvarsprodukter inden for Fællesskabet og direktivet om offentlige forsvarskontrakter vil få en endnu større virkning, hvis der er **større gensidig tillid mellem medlemsstaterne**. Til dette formål er det nødvendigt med en fælles ordning for passende garantier, der bygger på muligheden for kontrol, både med hensyn til finansiering af teknologi og levering. En sådan ordning for en stabil forsyningsikkerhed og produktionsoplysninger skal eventuelt indføres gradvist og starte med de medlemsstater, der allerede er parate til at acceptere gensidig afhængighed, for til sidst at omfatte alle medlemsstater. Kommissionen vil fra 2008 **i et tæt samarbejde med medlemsstaterne undersøge mulighederne for et EU-system for informationssikkerhed**, der vil gøre det muligt at udveksle følsomme oplysninger mellem medlemsstater og europæiske virksomheder. Man vil i forbindelse med dette arbejde vurdere det potentielle anvendelsesområde, indholdet og formen af et sådan system.

Det nuværende **sammensurium af nationale lovbestemmelser om kontrol af strategiske forsvarsmidler** forhindrer konsolidering, fjernelse af overlapninger og udviklingen af en mere effektiv industri. Det kan også vise sig at være ødelæggende for fremtiden, **hvis man ønsker at sikre kontrollen af forsvarsmidler i en mere europæisk betonet forsyningskæde**. Det er tydeligvis nødvendigt at finde en balance mellem investeringsfrihed og beskyttelsen af sikkerhedsinteresser vedrørende kontrol af materiel og andre midler, der anses for væsentlige. Kommissionen vil i 2008 iværksætte en **undersøgelse med henblik på at definere, hvorledes der i fremtiden kan foretages kontrol af forsvarsmidler** for at sikre en konkurrencedygtig levering på europæisk niveau. Man vil i forbindelse med denne undersøgelse overveje de muligheder, som Europa har for at varetage sine væsentlige forsvars- og sikkerhedsinteresser.

³ KOM(2006) 779.

Kommissionen vil, såfremt det er nødvendigt, fortsat anvende de relevante traktatbestemmelser og retlige instrumenter, som den har til rådighed, for at **sikre loyale konkurrencevilkår** for forsvarsprodukter og for at undgå forvridninger af konkurrencen på ikke-militære markeder.

- Set ud fra et økonomisk synspunkt kan alle **kompensationskøb** forhindre markederne i at fungere optimalt og hæmme integrationen af de europæiske forsvarsmarkeder. Det ultimative mål er derfor at skabe de rigtige markedsforhold og en industriel og teknologisk basis for det europæiske forsvar, hvor det ikke længere er nødvendigt at anvende denne praksis, idet det samtidig skal sikres, at de europæiske virksomheders konkurrencestilling ikke forværres i forhold til leverandører fra tredjelande.
- En progressiv åbning af markedet med en forbedret forsyningssikkerhed mellem medlemsstater og passende regler om offentlige kontrakter, der gælder i hele EU, vil øge gennemsigtigheden og burde reducere behovet for at gøre brug af artikel 296. I forbindelse med etableringen af åbne markeder er det dog endnu mere **vigtigt at sikre lige konkurrencevilkår**. Støtten til forsvarsindustriene bør derfor være fuldstændig gennemsigtig, hvis man vil opnå gensidig tillid.

3.2. Politikker til forbedring af den overordnede koordinering

Medlemsstaterne skal leve op til deres ansvar med hensyn i fællesskab at give den fælles europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik de nødvendige industrielle og teknologiske redskaber. Den militære kapacitet sorterer under medlemsstaterne, og de bør bestræbe sig på at opnå så høj en effektivitet som muligt ved deling og pooling af ressourcerne i de europæiske civile og militære programmer under anvendelse af teknologi med flere anvendelsesformål og fælles standarder for at nå frem til mere omkostningseffektive løsninger.

3.2.1. Pooling af efterspørgslen

Der kræves således en **permanent udveksling af ideer om planlægning og investeringer på forsvarsområdet**. Dette forudsætter, at medlemsstaterne er mere gennemsigtige over for hinanden, og at de er rede til at koncentrere sig om færre aktiviteter end i dag ved at fokusere på de ekspertisecentre, der følger af en hovedsagelig markedsstyret proces. På grund af de lange tidsskalaer inden for forskning og udvikling, produkternes livscyklus og opgraderingerne efter ibrugtagning er **det første skridt**, hvis man vil koordinere efterspørgslen, at **ensrette medlemsstaternes indkøbstiming**. Det Europæiske Forsvarsagentur arbejder i øjeblikket på en løsning på dette område. Hvis der skabes gensidig gennemsigtighed mellem medlemsstaterne for så vidt angår deres forsvarsplanlægning på mellemlang og lang sigt, vil det ligeledes være muligt at se mulighederne for kollektive investeringsprojekter, pooling af indkøb og koordineret specialisering. Det Europæiske Forsvarsagentur har allerede påbegyndt **indsamlingen af oplysninger om medlemsstaternes forsvarsudgifter for at gøre det nemmere at koordinere investeringerne og foretage pooling af efterspørgslen**. Denne udvikling kan også føre til etableringen af europæiske samarbejdsprogrammer såsom dem, der i øjeblikket gennemføres af Den Fælles Organisation for Forsvarsmaterielsamarbejde (OCCAR).

3.2.2. *Pooling af investeringer inden for forskning og udvikling*

Europa anvender i øjeblikket mindre end 5% af medlemsstaternes forsvarsudgifter på forskning og udvikling⁴. En **stigning i den andel af forsvarsudgifterne, der går til forskning og udvikling, vil fremme konkurrenceevnen** ved at anspore den europæiske forsvarsindustri innovationskapacitet. Samtidig synes det hensigtsmæssigt at finde metoder til at foretage **pooling af forsknings- og netværksressourcer** på alle niveauer – politiske, industrielle og videnskabelige – på forsvarsområdet. Dette er særligt vigtigt på grund af samarbejdsforskningens effekt på en senere konvergens af markederne.

I de indledende faser forud for udviklingen af mere specifikke anvendelser udvikler forskerne på forsvarsområdet ofte teknologier, der svarer til dem, der udvikles af deres kollegaer på det civile område. For at undgå unødvendig overlappning og under hensyntagen til de ofte forskellige krav og politikprioriteter inden for henholdsvis civil sikkerhed og forsvar, ville det være nyttigt på systematisk vis at identificere eventuelle **synergier mellem forsknings- og udviklingsprogrammer**, f.eks. mellem sikkerhedsforskningsprogrammet under det syvende rammeprogram og de forsvarsrelaterede forskningsaktiviteter, der overvejes eller koordineres af Det Europæiske Forsvarsagentur.

Der blev desuden i september 2007 lanceret et **europæisk forum for forskning og innovation på sikkerhedsområdet**. Det vil i 2009 fremlægge en fælles dagsorden for sikkerhedsforskning, der giver vejledning vedrørende programmeringen af sikkerhedsforskning på europæisk og nationalt niveau. Det europæiske forum for forskning og innovation på sikkerhedsområdet vil ligeledes fremme de offentlige/private kommunikationskanaler inden for europæisk sikkerhedsforskning og øge gennemsigtigheden og koordineringen mellem de forskellige igangværende programmer og initiativer.

3.2.3. *Styrkelse af de små og mellemstore virksomheders position*

De i punkt 3.1.1 omhandlede aktioner **vil i sig selv styrke de små og mellemstore virksomheders position**. Der er ligeledes indført specifikke bestemmelser for at fremme de små og mellemstore virksomheders deltagelse i det syvende rammeprogram for forskning på sikkerhedsområdet, og man forsøger gennem initiativet "forskning til gavn for små og mellemstore virksomheder" at øge den maksimale refusionsats for små og mellemstore virksomheder fra 50% til 75% og at indføre forenklede regler for deltagelse. For at hjælpe de små og mellemstore virksomheder med at finde og udnytte de eksisterende markedsmuligheder har **Det Europæiske Forsvarsagentur udviklet en adfærdskodeks for forsyningskæden og en "e-portal"** som et supplement til adfærdskodeksen for offentlige kontrakter på forsvarsområdet⁵. Kommissionen agter nøje at følge gennemførelsen af Forsvarsagenturets adfærdskodeks for forsyningskæden og af direktivet om offentlige forsvarskontrakter, når det er vedtaget.

⁴ 9 mia. EUR ud af et samlet budget på 193 mia. EUR i 2005 for EU-24.

⁵ <http://www.eda.europa.eu/ebbweb/>

3.3. Ledsagende politikker

Ovennævnte foranstaltninger vil bidrage til den europæiske forsvarsindustri konkurrenceevne, hvilket vil medføre øget samarbejde, specialisering og innovation. Mere konkurrencedygtige markeder vil føre til stærkere virksomheder og nye kvalitetsjobs.

3.3.1. Åbning af udenlandske markeder

En stærk og konkurrencedygtig europæisk forsvarsindustri bør ligeledes kunne udnytte **økonomiske muligheder uden for EU**. Et øget salg på tredjelandsmarkeder vil under hensyntagen til eventuelle virkninger af forskellige nationale eksportpolitikker føre til øget fortjeneste og afkast af investeringer i forskning og udvikling, produktionsfaciliteter og menneskelig kapital. Den europæiske forsvarsindustri er i øjeblikket effektivt afskåret fra at levere til det amerikanske marked, undtagen gennem amerikansk baserede virksomheder, som følge af bestemmelser til beskyttelse af de nationale sikkerhedsinteresser, "Buy American"-bestemmelser og andre foranstaltninger. **Den europæiske forsvarsindustri har derfor meget svært ved at udnytte økonomiske muligheder i USA**, mens de amerikanske virksomheder har nemmere adgang til de europæiske markeder.

Hvis Europa vil forbedre adgangen til det amerikanske marked, er det vigtigt at **sikre, at den europæiske forsvarsindustri kan hamle op med sine konkurrenter i USA med hensyn til innovation og kvalitet**. En mere europæisk betonet tilgang til samarbejde på hjemmefronten er det første skridt til at nedbringe Europas teknologiske afhængighed. En fælles aktion for **at identificere og udvikle nøgleteknologier og industrielle kapaciteter samt at sikre dem for EU** vil især fremme troværdigheden og reducere byrden i forbindelse med amerikanske bestemmelser om international våbenhandel (ITAR).

Man må dog ikke udelukkende fokusere på det amerikanske markeds store betydning og dermed glemme de potentielt nye udfordringer og muligheder som følge af de nye vækstøkonomier og den potentielle tilbagevenden af andre større konkurrenter. For at sikre at de europæiske virksomheder drager fordel af disse økonomiske muligheder, har Kommissionen inden for rammerne af Den Europæiske Unions adfærdskodeks for våbeneksport **for nylig fremlagt en ny strategi for markedsadgang til vækstøkonomier**⁶. Kommissionen vil i forbindelse med dette initiativ se nærmere på de væsentligste hindringer for adgangen til udenlandske forsvarsmarkeder, som er registreret i markedsadgangsdata-basen.

3.3.2. Ændringshåndtering

Det er en integreret del af den industrielle politik at kunne foregribe og håndtere ændringer og omstruktureringer. En erhvervsgren, der forstår at håndtere eventuelle ændringer i markedet, skaber nye muligheder og fortjeneste, men der kan fortsat være visse **tilpasningsomkostninger, herunder tab af arbejdspladser, i specifikke regioner og/eller inden for specifikke stillingskategorier**.

⁶ KOM(2007) 183.

Man bør forsøge at finde en løsning på de potentielle økonomiske og sociale konsekvenser af en yderligere markedsintegration inden for forsvarsindustrien ved at føre en aktiv arbejdsmarkedsdialog, der fremmer håndteringen af ændringer og omstruktureringer. Adskillige af de reformer, der er blevet vedtaget inden for rammerne af statsstøttehandlingsplanen for 2005, og som bl.a. vedrørte regional støtte og uddannelsesstøtte, kan også bidrage til at foregribe og håndtere strukturelle ændringer, hvilket især er tilfældet for strukturfondene og Den Europæiske Socialfond.

3.3.3. Forbedring af den europæiske forsvarsindustri's markedsstyring

Oprettelsen af **Det Europæiske Forsvarsagentur** bekræftede Europas ønske om at tilbyde en effektiv ramme for at fremme og styrke det europæiske forsvarsmaterielsamarbejde og udviklingen af forsvarskapaciteter.

Kommissionens deltagelse i Det Europæiske Forsvarsagents styringskomité afspejler den rolle, som den spiller på dette følsomme område, og giver et godt grundlag for at koordinere forskellige aktioner. Det Europæiske Forsvarsagentur og Kommissionen er desuden enige om samme diagnose: EU har behov for en konkurrencedygtig forsvarsindustri, der på sin side har behov for et europæisk marked.

EU's fulde potentiale kan kun udnyttes fuldt ud, hvis der findes et effektivt samarbejde mellem alle berørte parter. Løsningen ligger i en struktureret dialog mellem medlemsstaternes kompetente organer, inden for EU's anden søjle, og Det Europæiske Forsvarsagentur, inden for rammerne af den nuværende kompetencefordeling, for at optimere synergierne mellem alle politikelementer, der påvirker forsvarsindustriens konkurrenceevne.

EU bør i denne henseende have adgang til en passende mekanisme, der på europæisk niveau gør det muligt at gøre sig en række overvejelser omkring **udfordringer og centrale aspekter inden for sikkerhed og forsvar, herunder industriel konkurrenceevne, under hensyntagen til den eksisterende nationale ekspertise, f.eks. tænketanke. Kommissionen vil sammen med alle berørte parter undersøge, hvorledes dette bedst realiseres.**

4. KONKLUSION

Tiden er inde til at gøre en aktiv indsats for at fremme den europæiske forsvarsindustri konkurrenceevne. Hvis vi fortsætter i det nuværende spor, vil de europæiske borgere ganske enkelt blive ved med at betale for meget og modtage for lidt med hensyn til forsvar og sikkerhed, og Europas forsvarsindustri vil miste sine konkurrencefordele.

Den i denne meddelelse omhandlede strategi vil skabe bedre betingelser for, at Europas forsvarsindustri kan forberede sig på kommende udfordringer, ved at øge sin konkurrenceevne, fremme innovation, udnytte sine nuværende styrker til at skabe mere loyale konkurrenceforhold samt bevare og skabe kvalitetsjobs. Strategien er beregnet på at sikre, at Europas forsvarsindustri kan levere de bedste kapaciteter for den europæiske sikkerheds- og forsvarspolitik.

Medlemsstaterne, Det Europæiske Forsvarsagentur og Kommissionen skal træffe de nødvendige foranstaltninger, både individuelt og kollektivt, for at fremme koordineringen af en overordnet politik, der har til formål at styrke det indre marked for Europas forsvarsindustri. Denne meddelelse beskriver Kommissionens bidrag til denne fælles målsætning.